

Uchwała Nr 57
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 22 listopada 2023 roku

w sprawie zmian w Interwencji I 9. Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW) Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 124 ust. 4 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwała, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje zmiany w Interwencji I 9. Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW) Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Ryszard Bartosik
Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 57 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 22 listopada 2023 r.

Rodzaj zmiany:

Zmiany w elementach związanych z płatności dla gospodarstw rolnych posiadających minimalną obsadę zwierząt trawożernych, położonych na obszarach ONW typ górski i tzw. podgórskich (tj. obszarów ONW typ specyficzny strefy II, które spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”).

Proponowana zmiana PS WPR 2023-2027 (Zaznacz w trybie rejestracji zmian.)

5 Szczegółowy projekt, wymogi i warunki kwalifikowalności interwencji

Realizacja interwencji ma zrekompensować rolnikom wszystkie lub część dodatkowych kosztów oraz utraconych dochodów związanych z ograniczeniami dla produkcji rolnej na wyznaczonych obszarach górskich i innych obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (obszarach ONW), ułatwiając rolnikom kontynuowanie rolniczego użytkowania ziemi.

Ponadto, wsparcie udzielane w ramach interwencji umożliwi zachowanie walorów krajobrazowych obszarów wiejskich oraz utrzymanie i promowanie zrównoważonych systemów działalności rolniczej na tych terenach.

Brak kryteriów wyboru w ramach interwencji. Wszyscy wnioskujący, spełniający warunki kwalifikowalności, są uprawnieni do otrzymania płatności.

Wsparcie w ramach interwencji jest udzielane w zależności od rodzaju obszaru ONW, z podziałem na:

- płatności dla obszarów górskich (ONW typ górski), wyznaczonych zgodnie z art. 32, ust 1, lit. a rozporządzenia nr 1305/2013.
- płatności dla obszarów innych niż obszary górskie, charakteryzujących się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi (ONW z ograniczeniami naturalnymi), wyznaczonych zgodnie z art. 32, ust 1, lit. b rozporządzenia nr 1305/2013.
- płatności dla innych obszarów charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami (ONW typ specyficzny), wyznaczonych zgodnie z art. 32, ust 1, lit. c rozporządzenia nr 1305/2013.

Interwencja polega na wsparciu finansowym rolników, którzy prowadzą działalność rolniczą na obszarach górskich i innych obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (obszarach ONW).

Wsparcie w ramach interwencji jest udzielane w zależności od rodzaju obszaru ONW, z podziałem na:

- płatności dla obszarów, na których występują znaczące ograniczenia naturalne (ONW z ograniczeniami naturalnymi) w podziale na dwie strefy:
 - ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa I
 - ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa II

wyznaczone na podstawie wartości wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP),

- płatności dla obszarów charakteryzujących się innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW typ specyficzny) w podziale na dwie strefy:
 - ONW typ specyficzny strefa I (obszary o wysokich walorach przyrodniczych i turystycznych, na terenie których ważne jest utrzymanie prowadzenia działalności rolniczej w celu zachowania lub poprawy środowiska, utrzymania terenów wiejskich, zachowania potencjału turystycznego obszaru),
 - ONW typ specyficzny strefa II (obszary, w których co najmniej 50%

powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m. oraz z niekorzystnymi warunkami dla produkcji rolnej o wartości WWRPP poniżej 52 punktów),

- płatności dla obszarów górskich (ONW typ górski), tj. obszarów, w których zgodnie z numerycznym modelem terenu (DEM) ponad połowa użytków rolnych położona jest powyżej wysokości 500 m n.p.m.,
- płatności dla gospodarstw rolnych posiadających minimalną obsadę zwierząt trawożernych, co najmniej 0,35 DJP/ha UR w całym gospodarstwie, położonych na obszarach ONW typ górski i tzw. podgórskich (tj. obszarów ONW typ specyficzny strefy II, które spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”).

7 Forma i stawka wsparcia/kwoty/metody obliczeniowe

Zakres wsparcia na poziomie beneficjenta

Płatność ryczałtowa, jednoroczna, do hektara użytków rolnych położonych na obszarach ONW.

Stawki płatności zostały ustalone oddzielnie dla różnych typów i stref obszarów ONW oraz w zależności od systemu rolniczego dla ONW typ górski i ONW typ specyficzny i tzw. podgórskich (które spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”).

Stawki płatności ONW:

ONW z ograniczeniami naturalnymi:

- strefa I - 179 zł/ha/rok;
- strefa II - 264 zł/ha/rok.

ONW typ specyficzny:

- strefa I - 179 zł/ha/rok;
- strefa II - 264 zł/ha/rok;
- strefa II tzw. podgórskie = **550-676** zł/ha UR/rok - dotyczy gospodarstw z obsadą zwierząt trawożernych na poziomie co najmniej 0,3 DJP/ha UR (obsada liczona na UR w całym gospodarstwie), które spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”.

ONW typ górski:

- 450 zł/ha/rok;
- **750-829** zł/ha UR/rok - dotyczy gospodarstw z obsadą zwierząt trawożernych na poziomie co najmniej 0,3 DJP/ha UR (obsada liczona na UR w całym gospodarstwie).

Ponadto, płatności ONW podlegają degresywności na poziomie gospodarstwa, w zależności od łącznej powierzchni działek rolnych lub ich części objętych pomocą. Płatność jest przyznawana w zależności od powierzchni obszarów ONW w gospodarstwie, w wysokości:

- do 25 ha – 100% płatności;
- 25,01 - 50 ha – 50% płatności;
- 50,01 - 75 ha – 25% płatności.

13 Planowane kwoty jednostkowe – tabela finansowa z danymi wyjściowymi

Planned Unit Amount	Rok budżetowy	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
9_1 - ONW z ograniczenia mi naturalnymi strefa I (Dotacja - Jednolita)	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)		40,22	40,22	40,22	40,22	40,22		
	O.12 (unit: Hektary)		2 256 720,00	3 443 463,003 481 297,00	3 443 463,00 3 481 297,00	3 443 463,00 3 481 297,00	3 443 463,00 3 481 297,00		13 773 852,0016 181 908,00
	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)		35,51	35,51	35,51	35,51	35,51		
9_2 - ONW typ specyficzny strefa I (niekorzystne warunki o walorach przyrodniczo - turystycznych) (Dotacja - Jednolita)	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)		40,22	40,22	40,22	40,22	40,22		
	O.12 (unit: Hektary)		558 254,00	851 578,00861 183,00	851 578,008 61 183,00	851 578,008 61 183,00	851 578,008 61 183,00		3 406 312,00 4 002 986,00
	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)		35,81	35,81	35,81	35,81	35,81		
9_3 - ONW z ograniczenia mi naturalnymi strefa II (Dotacja - Jednolita)	O.12 (unit: Hektary)		1 480 126,00	2 244 789,002 283 294,00	2 244 789,00 2 283 294,00	2 244 789,00 2 283 294,00	2 244 789,00 2 283 294,00		8 979 156,00 10 613 302,00
	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)		55,85	55,85	55,85	55,85	55,85		
	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)		59,33	59,33	59,33	59,33	59,33		
9_4 - ONW typ specyficzny strefa II - bez zwierząt (Dotacja - Jednolita)	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)		59,33	59,33	59,33	59,33	59,33		
	O.12 (unit: Hektary)		167 487,00	240 572,00258 372,00	240 572,00 258 372	240 572,00 258 372,00	240 572,00 258 372,00		962 288,00 1 200 975,00
	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)		54,92	54,92	54,92	54,92	54,92		
9_5 - ONW	Planowan		115,58	142,06115,58	142,06115,5	142,06115,5	142,06115,5		

typ specyficzny strefa II (podgórskie) - ze zwierzętami (Dotacja - Jednolita)	a kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)			8	8	8	
	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)	123,6	151,91423,6	151,91423,6	151,91423,6	151,91423,6	
	O.12 (unit: Hektary)	27 593,00	55 840,0042-565,00	55 840,0042 565,00	55 840,0042 565,00	55 840,0042 565,00	223 360,00 197 853,00
9_6 - ONW typ górski - bez zwierząt (Dotacja - Jednolita)	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)	93,52	93,52	93,52	93,52	93,52	
	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)	101,12	101,12	101,12	101,12	101,12	
	O.12 (unit: Hektary)	70 134,00	91 973408-191,00	91 973-108 191,00	91 973408 191,00	91 973408 191,00	367 892,00 502 898,00
9_7 - ONW typ górski - ze zwierzętami (Dotacja - Jednolita)	Planowana kwota jednostkowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)	160,34	177,23460,34	177,23460,3 4	177,23460,3 4	177,23460,3 4	
	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)	168,54	186,29468,54	186,29468,5 4	186,29468,5 4	186,29468,5 4	
	O.12 (unit: Hektary)	29 071,00	59 056,0044 846,00	59 056,0044 846,00	59 056,004 4846	59 056,004 4846,00	236 224,00 208 455,00
TOTAL	O.12 (unit: Hektary)	4 589 385,00	6 987 271,00 7 079 748,00	6 987 271,00 7 079 748,00	6 987 271,00 7 079 748,00	6 987 271,00 7 079 748,00	27 949 084,00 32 908 377,00
	Orientacyjna roczna alokacja finansowa (całkowite wydatki publiczne w EUR)	206 400 000,00	330 173 489,23318 400 000,00	318 400 000,00	318 400 000,00	318 400 000,00	1 285 373 489,234 480 000 000,00
	Całkowita orientacyjna roczna alokacja finansowa (wkład Unii w EUR)	134 160 000,00	214 612 768,00206 960 000,00	206 960 000,00	206 960 000,00	206 960 000,00	835 492 768,00962 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total)						

1. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

W ostatnich kilku latach sektor rolnictwa doświadcza szczególnych trudności. Liczne czynniki, w tym wojna w Ukrainie, przyczyniły się do znaczącego wzrostu ryzyka produkcyjnego i opłacalności produkcji rolnej. Główne zgłaszane problemy to: i) radykalny wzrost kosztów prowadzenia działalności rolniczej w relacji do osiągniętych zysków ii) duża pracochłonność, iii) wysokie koszty związane z uprawami rolnymi (w tym: nawozy, środki ochrony roślin oraz energii).

Rolnictwo w terenach górskich i podgórskich ma własną specyfikę wynikającą głównie z surowych warunków klimatycznych i terenowych. Mimo tego rolnictwo jest ważnym źródłem dochodu dla wielu mieszkańców obszarów górskich i podgórskich. Jedną z przyczyn zmniejszania się roli rolnictwa górskiego jest jego niska konkurencyjność oraz intensywność.

W związku z powyższymi problemami dokonano analizy wysokości stawek płatności ONW, pod kątem realizacji celów działania, z uwzględnieniem możliwości budżetu przewidziany do realizacji interwencji w ramach całego programu. Obowiązujące limity degresywności i stawki każdorazowo ustalane są w wyniku analizy poszczególnych typów i grup obszarowych gospodarstw, przy uwzględnieniu korzyści osiągniętych przez duże gospodarstwa z uwagi na skalę prowadzonej produkcji.

Państwa członkowskie mogą przyznawać płatności w ramach tego rodzaju interwencji wyłącznie w celu rekompensowania beneficjentom na danym obszarze całości lub części dodatkowych kosztów i utraconych dochodów związanych z ograniczeniami naturalnymi lub innymi ograniczeniami specyficznymi dla obszaru. Dodatkowe koszty i utracone dochody oblicza się w odniesieniu do ograniczeń naturalnych lub innych ograniczeń specyficznych dla obszaru przez porównanie z obszarami, gdzie nie występują ograniczenia naturalne ani inne ograniczenia specyficzne dla obszaru. Wyliczenia muszą być weryfikowalne i poświadczone przez podmiot niezależny od władz.

Mając na uwadze, że płatności wylicza się zgodnie z zasadą utraconych dochodów i poniesionych kosztów w stosunku do produkcji rolnej niepodlegającej naturalnym lub innym szczególnym ograniczeniom, zwiększenie stawek powinno dotyczyć obszarów górskich i podgórskich, czyli tych, gdzie zidentyfikowano występowanie największych kosztów/utruty dochodów i wyraźnego ryzyka zaprzestania działalności rolniczej.

Jednocześnie mając na uwadze możliwości wynikające z ograniczeń budżetu oraz cele środowiskowe, jest wsparcie systemów rolniczych sprzyjających lepszemu wykorzystaniu trwałych użytków zielonych, poprzez promowanie posiadających zwierzęta trawożerne.

Według danych Polskiego FADN, gospodarstwa ze zwierzętami przeżuwającymi na terenach ONW typ górski, uzyskują dochód w przeliczeniu na 1 ha UR (bez odłogów) w wysokości mniejszej niż analogiczne gospodarstwa spoza tych terenów.

Mając na uwadze zgłaszane postulaty organizacji rolniczych i rolników, podnoszące że obsada zwierząt na poziomie 0,5 DJP często jest niemożliwa do utrzymania w obszarach górskich i podgórskich bez nadmiernego wypasu i intensywnego nawożenia oraz znaczący wzrost kosztów nawozów i energii w ostatnich latach, zasadnym jest zmniejszenie wymogu minimalnej obsady zwierząt do 0,3 DJP.

Dla wprowadzonego zróżnicowania wsparcia od typu prowadzonej produkcji rolnej IERiGŻ-PIB przygotował stosowne analizy i kalkulacje, które zostały potwierdzone jako adekwatne pod kątem wdrażanych w ramach PS WPR płatności ONW dla tego typu gospodarstw na

obszarach górskich i tzw. podgórskich. Jednocześnie ze względu na ograniczone środki budżetowe i dużą powierzchnię UR w kraju, charakteryzującą się niekorzystnymi warunkami dla wszystkich typów ONW konieczne było zredukowanie planowanego poziomu płatności ONW poniżej stawek wyszacowanych.

Tym samym, w przypadku rolników posiadających zwierzęta trawożerne w minimalnej obsadzie, zastosowane stawki płatności ONW stanowią: (1) 81,4% wyliczonych stawek płatności na obszarach ONW tzw. podgórskich oraz (2) 90,5%, wyliczonych stawek na obszarach ONW typ górski.

Obecne stawki płatności możliwe do uzyskania w ramach wsparcia ONW na terenach górskich i podgórskich w małym stopniu rekompensują zaistniały wzrost kosztów produkcji, w szczególności w odniesieniu do trudnych warunków użytkowania tych terenów, biorąc pod uwagę wzrosty cen na paliwa, energię, maszyny, nawozy i środki ochrony roślin.

Dlatego wskazane jest maksymalne zwiększenie tych stawek do poziomu 100 % stawek obliczonych przez Instytut IERGIŻ, czyli:

- dla strefy II ONW typ specyficzny tzw. podgórskiej – z 550 zł/ha UR/rok stanowiącej 81,4% stawek wyliczonych do 676 zł/ha UR/rok stanowiących 100 % wyliczonych stawek - dotyczy gospodarstw z obsadą zwierząt trawożernych na poziomie co najmniej 0,3 DJP/ha UR (obsada liczona na UR w całym gospodarstwie), które spełniają warunek „co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.”.
- ONW typ górski – z 750 zł/ha UR/rok stanowiącej 90,5% stawek wyliczonych do 829 zł/ha UR/rok stanowiących 100 % wyliczonych stawek - dotyczy gospodarstw z obsadą zwierząt trawożernych na poziomie co najmniej 0,3 DJP/ha UR (obsada liczona na UR w całym gospodarstwie).

Proponowane zwiększenie stawek płatności ONW ma na celu wsparcie hodowli zwierząt trawożernych i wynika z potrzeby właściwego uwzględnienia siły ograniczeń naturalnych dla produkcji rolnej na tych obszarach.

W małoobszarowych gospodarstwach rolnych funkcjonujących na obszarach górskich, wobec małej skali produkcji i wysokich kosztów jednostkowych trudno jest zapewnić opłacalność produkcji zwierzęcej. Jednocześnie uwzględniając funkcje pozaprodukcyjne w wymiarze regionalnym jak i ogólnopolskim propozycja zwiększenia stawek płatności ONW dla rolników posiadających zwierzęta trawożerne w gospodarstwach na obszarach ONW typ górski i pogórski wydaje się w pełni uzasadniona.

W związku z powyższym, zwiększenie stawek płatności na obszarach górskich i tzw. podgórskich dla gospodarstw posiadających określoną minimalną obsadę zwierząt trawożernych w zmniejszonej wysokości z 0,5 na 0,3 DJP UR w całym gospodarstwie, będzie prowadzić do zwiększenia skuteczności realizacji celów działania.

2. Przepis zgodnie, z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 119 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013.

3. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PS WPR 2023-2027:

22 listopada 2023 r.

4. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

Zmiana zostanie wprowadzona ze skutkiem od 2024 r. Zmiana przyczyni się do złagodzenia trudności występujących w sektorze rolnym i będzie prowadziła do zwiększenia skuteczności realizacji celów działania. W konsekwencji przyczyni się do kontynuowania rolniczego użytkowania ziemi na obszarach górskich i podgórskich, a tym samym umożliwi zachowanie walorów krajobrazowych obszarów wiejskich oraz utrzymanie i promowanie zrównoważonych systemów działalności rolniczej na tych terenach.

Rekompensowanie niższej naturalnej produktywności obszarów górskich i podgórskich, zapewni na pełniejsze ich włączenie w realizację krajowych i unijnych celów w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i zrównoważonego rozwoju, zarówno w wymiarze środowiskowym jak i terytorialnym.

5. Wpływ zmiany na cele i wskaźniki:

Nie dotyczy.

6. Wpływ na plan finansowy PS WPR:

W związku z proponowaną zmianą wymogu minimalnej obsady zwierząt do 0,3 DJP oraz podniesieniem stawek płatności w ramach wsparcia ONW na terenach górskich i podgórskich ze zwierzętami, średnioroczne wydatki wzrosną ok. 5 mln euro. Zapotrzebowanie na te środki finansowe zostaną pokryte w ramach aktualnie obowiązującego budżetu interwencji ONW przewidzianego na lata 2024-2027, gdyż z obecnych szacunków wynika, że zapotrzebowania na środki niezbędne do finansowania zobowiązań podejmowanych w ramach ONW w latach 2024-2027 są niższe niż to pierwotnie planowano.